NITO

Finansminister Siv Jensen

19.12.2019

Statsbudsjett 2021 – NITOs innspill

NITO er Norges største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer med over 91 000 medlemmer.

Det er positivt at ledigheten blant ingeniører og andre yrkesgrupper er blitt redusert de siste årene. På den annen side er vår bekymring tiltakende for de som har gått ledige lenge. Den bekymringen oppfatter vi at regjeringen deler.

Framover blir det enda viktigere å skape nye arbeidsplasser i både etablerte virksomheter og i nye selskaper, og å trygge allerede etablerte virksomheter. For å lykkes er det viktig at regjeringen fører en politikk som bidrar til kompetanseutvikling gjennom hele arbeidslivet, og en ansvarlig økonomisk politikk som styrker norske virksomheters konkurransekraft. Regjeringen må føre en politikk for stabil kronekurs, forutsigbar rente og et konkurransedyktig skatteregime for næringslivet.

Regjeringen har siden 2015 arbeidet med avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE-reformen). Den har gitt statlige virksomheter årlige "osthøvelkutt", som i mange tilfeller ført til dårligere offentlig tjenestetilbud til borgerne. NITO ønsker en effektiv offentlig sektor til det beste for brukerne. Da bør det satses på utvikling av offentlige tjenester og ikke ostehøvelkutt. Det er også vanskelig å se hvordan regjeringen skal få gjennomført omstillinger blant annet innenfor digitalisering når fokuset blir på innsparing og ikke på kvalitetsmessige gode tjenester.

Forventninger for statsbudsjettet 2021:

- Satsing på kompetanseutvikling gjennom hele livet
- Bekjempelse av langtidsledighet og utenforskap fra arbeidslivet
- Kronekurs og renter holdes på et nivå som styrker konkurranseevnen overfor utlandet
- Økt bruk av virkemidler for nyskaping og omstilling i både privat og offentlig sektor

En kompetansereform for alle

NITO er positiv til at regjeringa trapper opp kompetansereformen «Lære heile livet» med midler til flere tiltak i 2020. NITO har lenge etterlyst insentiver til utvikling av videreutdanningstilbud som kan kombineres med arbeid og er positiv til iverksetting av et kompetanseprogram. Vi konstaterer imidlertid at kompetanseprogrammet i første omgang ikke er innrettet mot arbeidstakere med høyere utdanning. NITO mener en kompetansereform bør omfatte alle arbeidstakere.

En stor andel av NITOs medlemmer jobber innenfor konkurranseutsatte og kunnskapsintensive næringer. I disse næringene slår mangel på kompetanse raskt ut i redusert konkurranseevne, noe som gjør etter- og videreutdanning særlig viktig.

Det er behov for en langtidsplan for kompetanseutvikling på lik linje med langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Begrunnelsen for langtidsplanen for forskning og høyere utdanning er forutsigbarhet for forsknings- og utdanningsmiljøene og en bedre koordinert politikk. Tilsvarende behov gjelder også for etter- og videreutdanning.

- NITO oppfordrer regjeringen om å utarbeide en langtidsplan for kompetanseutvikling, der det bevilges årlige midler over statsbudsjettet.

Insentivordninger for økt etter- og videreutdanning
Regjeringen har innført forsøk med kompetansepiloter som skal stimulere til regionalt tilpasset etter- og videreutdanningstilbud. Formålet er svært godt, men ordningen er alt for liten til å løse denne utfordringen. Ordning må derfor utvides til et regionalt kompetansefond der staten og arbeidsgiverne bidrar med midler, og arbeidstakerne bidrar med tid og innsats. Et regionalt kompetansefond kan ha ulike innretninger. Som eksempel kan det kan lyses ut midler til å utvikle utdanningsprogrammer innen bransjer eller innen fagområder der det er behov for økt innovasjon, omstilling, økt konkurransekraft etc. NITO går gjerne i dialog med departementet om innretningen på et slikt fond.

- Det må etableres regionale kompetansefond.
- Det bør etableres statlige insentivordninger for å stimulere bedriftene til mer langsiktig kompetanseutvikling av ansatte. Dette kan være Kompetansefunn eller avskrivning på investering i kompetanse.

Finansiering av ingeniør- og teknologiutdanningene
Skal vi oppfylle målet om at Norge skal være et av de mest innovative landene i Europa, må det satses på de utdanningene som skal bidra til denne innovasjonen, nemlig ingeniør- og teknologiutdanningene. Et ønske om grønnere skipsfart, CCS-satsning samt økt fokus på IKT-sikkerhet og grunnleggende ikt-forskning må følges opp med betydelige midler. Fellesnevner for alt som angår teknologi er at det må utdannes kandidater innenfor ingeniør- eller teknologifag. Disse utdanningene er blant de dyreste i landet, men er i dag underfinansierte, sett opp mot hva studiene faktisk koster.

Det er nødvendig med en grunnleggende endring i finansieringssystemet for høyere utdanning, slik at systemet sørger for samsvar mellom utdanningsinstitusjonenes reelle kostnader knyttet til å tilby god utdanning og bevillingene som utløses. Et system med mer grovmaskede kategorier for studiepoenguttelling og vekting i forhold til utstyrs- og undervisningsintensitet vil bidra til en mer hensiktsmessig innplassering av de ulike utdanningene (Ref: Hægelandutvalgets rapport 2015).

- Hægelandsutvalgets rapport må følges opp slik at kostnadskategorien til ingeniør- og teknologifagene heves fra kostnadskategori E til D, men et langsiktig mål om å heves til C.

Kompetanse som virkemiddel mot langtidsledighet
NITO minner om at Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2018 ba regjeringen om å utrede muligheten for dagpengemottakere å kunne ta studiepoeng, slik at de lettere kan komme i arbeid. Vi kan ikke se at regjeringen har konkludert. NITO ber om at Stortinget og de arbeidsledige snarest får svar.

Styrk deltakelsen i den norske modellen
Regjeringen løfter i Granavollplattformen fram den norske modellen for samarbeid i arbeidslivet som en viktig del av den norske suksessformelen. I de siste årene har vi sett at oppslutningen på arbeidstakersiden har kommet under 50 prosent. Det gir grunn til bekymring. Både staten, arbeidsgiverne og arbeidstakerne har en klar interesse av et velfungerende arbeidsliv hvor trepartssamarbeidet har stor legitimitet. For at modellen skal ha legitimitet er det viktig at oppslutningen både på arbeidstaker og arbeidsgiversiden er høy.

Fagforeningsfradrag

- Vi ber om at fagforeningsfradraget økes opp på kjøpekraftsnivået i 2013 og videre økes i takt med reguleringen av grunnbeløpet i folketrygden framover.
- Det bør settes ned et partssammensatt utvalg som ser på andre måter å styrke organisasjonsgraden. Utvalget bør blant annet vurdere redusert arbeidsgiveravgift per organisert arbeidstaker i landsomfattende fagorganisasjon med innstillingsrett. NITO mener et slikt insentiv kan bidra til å øke organisasjonsgraden på arbeidstakersiden.

Grønt skifte
I Granavoldplattformen står det: "*Norge skal bli et foregangsland i utviklingen av en grønn sirkulær økonomi som utnytter ressursene bedre og skal utarbeide en nasjonal strategi om sirkulærøkonomi".* NITO mener tiden er overmoden for å få en strategi på plass. NITOs medlemmer vil spille en sentral rolle i å finne gode løsninger for material- og ressurseffektivitet, og oppnå gjenvinnbarhet. NITO, Abelia og Circular Norway mener at det må settes i gang et sirkulært omstillingsprosjekt som går direkte på å etablere flere sirkulære arbeidsplasser, bidra til innovasjon og sirkulære forretningsmodeller samt redusere klimagassutslipp.

- Det må settes i gang et sirkulært omstillingsprosjekt som inkluderer etter- og videreutdanning innen sirkulær økonomi.

Miljøteknologi har potensiale til å bli en stor norsk næring og må stå sentralt i næringspolitikken. Miljøteknologiordningen bidrar til grønn verdiskaping og grønne arbeidsplasser på tvers av sektorer, og er et viktig virkemiddel for grønn omstilling. Den er også tidligere evaluert med gode resultater. NITO mener ordningen må styrkes.

Fangst og lagring av CO2
CCS kan bli et grønt industrieventyr for Norge, og et av våre viktigste bidrag for å redusere de globale klimagassutslippene. Det norske initiativet for en fullskala CO2-kjede vil ha stor betydning for europeisk industri. Norge er unikt posisjonert for å ta en ledende posisjon innen karbonfangst og -lagring. CCS kan på sikt også bidra til produksjon av grønn hydrogen ved å rense naturgass for CO2.

Europeisk industri vil ikke investere i kostbare anlegg for å fange CO2 fra sine industriprosesser før de vet at transport og lagring vil være tilgjengelig. Det er derfor avgjørende hva som skjer med det norske karbonfangstprosjektet.

- NITO mener regjeringen må sikre framdriften i prosjektet mot fullskala karbonfangst og -lagring. Framdriftsplanen som innebærer finansieringsbeslutning i 2020, må følges opp.

For industriaktørene er det viktig at det skapes trygghet om rammebetingelser og politisk gjennomføringsevne. NITO mener Norge kan og bør gå i front for å bygge en karbonfangstindustri på skuldrene til dagens industri. Da er det avgjørende å få en investeringsbeslutning på plass i 2020.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørlie
Generalsekretær